

Investigating the Most Important Factors Affecting the Socio-Cultural Adaptation of International Students in Iran: A Case Study of International Students at the University of Tehran

Hamideh Molaei¹

Received: Jun. 28, 2018; Accepted: Sep. 09, 2018

Extended Abstract

This paper aims to investigate the most significant factors affecting the socio-cultural adaptation of international students in Iran. A survey was conducted on international students studying at University of Tehran. Data was collected both online and on paper among the students. 284 valid responses were collected. The results indicate that there is a positive relationship between the level of socio-cultural adaptation of international students and factors such as having companion during the study period in Iran, the length of stay, being accepted by people in society, being accepted by university staff and students and an overall satisfaction of living in Iran. The results also suggest that there is no significant relationship between acquiring prior knowledge regarding Iran and the level of socio-cultural adaptation of students. The results also indicate that there is no significant relationship between the demographic factors such as age and gender and socio-cultural adaptation of international students at the University of Tehran.

Keywords: socio-cultural adaptation, cultural shock, intercultural sensitivity, international students

1. Assistant Professor of Media and Communications in Southeast Asia, Faculty of World Studies, University of Tehran, Tehran, Iran.

✉ hmolaei@ut.ac.ir

INTRODUCTION

Nowadays, internationalization and acceptance of more international students have become significant priorities of the Ministry of Science, Research and Technology. The benefits of accepting international students are twofold. On the one hand, it leads to more intercultural relationships which can decrease the level of intercultural sensitivities towards the Iranian society. On the other hand, it leads to financial profits for universities. One of the most significant factors affecting the attraction of international students in Iranian universities is reducing the period of cultural shock as well as increasing the level of intercultural adaptation into the Iranian society and culture. In this regard, understanding the most significant factors affecting their socio-cultural adaptation in Iran is crucial.

PURPOSE

This research aims to investigate the most significant factors affecting the adaptation of intercultural students in Iran.

METHODOLOGY

The main part of the study was the survey conducted among international students studying at the University of Tehran. Data was collected online as well as on paper and pencil among students. The survey consisted of four main parts including 1) demographic information of the students; 2) factors affecting the socio-cultural adaptation of the student; 3) the socio-cultural adaptation scale; and 4) their positive and negative socio-cultural experiences in Iran. After the data collection, 284 valid responses were analyzed.

RESULT

The results of the study propose the relationship between the socio-cultural adaptation of international students as well as factors affecting them including "the length of stay in Iran", "living with at least one concomitant during the study period", "prior familiarity with Iranian society as well as demographic factors such as age, gender, degree and their country of origin. The results indicate that there is a direct and positive relationship between the length of stay and the students' adaptation factors. The longer the length of stay in Iran, the more students adapt to the new society. The results of study also indicate that living with a companion, in particular a family member during the study period positively influences the level of intercultural adaptation. The results of study showed that the level of socio-cultural adaptation of students has a significant and positive relationship with being well accepted by others both at university and in society. This adds to having an overall sense of satisfaction about living in Iran. The results of study regarding the relationship between the demographic factors such as age and gender, and the level of socio-cultural adaptation of the international students of University of Tehran was

not significant. The students whose country of origin was closer and similar of that to Iran in terms of culture, reported higher level of intercultural adaptation.

CONCLUSION

During their study, international students face new situations in the host country that may cause a cultural shock. Considering the importance of accepting international students as one of the important factor in internationalization of universities, it is necessary to examine the factors reducing the period of cultural shock. This study concluded that there is a positive relationship between the level of socio-cultural adaptation of international students and factors such as living with a companion during while studying in Iran, the length of study in Iran; being accepted by people in the society; being accepted by university staff and students and the overall satisfaction in living in Iran. In addition, coming from a country with lower cultural distance with Iran increases the level of intercultural adaptation of international students into the Iranian society in general and Iranian universities in particular.

NOVELTY

The novelty of the research relates to the socio-cultural context of the Iranian society in which the study has been conducted. There is an extensive body of literature regarding the adaptation of international students in Western countries such as Australia, Canada and America. But the adaptation of international students in Iranian universities has not been investigated comprehensively.

Iranian Cultural Research

Abstract

BIBLIOGRAPHY

- Alavi, M., & Mansor, S. M. S. (2011). Categories of problems among international students in Universiti Teknologi Malaysia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 1581-1587. doi: 10.1016/j.sbspro.2011.10.307
- Anderson, L. E. (1994). A new look at an old construct: Cross-cultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 18(3), 293-328. doi: 10.1016/0147-1767(94)90035-3
- Babbie, E. R. (2011). *Ravešhā-ye tahqiq dar olum-e ejtemā'i* [The practice of social research] (R. Fazel, Trans.). Tehran, Iran: Samt.
- Bennett, M. J. (1986). A developmental approach to training for intercultural sensitivity. *International Journal of Intercultural Relations*, 10(2), 179-196. doi: 10.1016/0147-1767(86)90005-2
- Berry, J. W. (1975). An ecological approach to cross-cultural psychology. *Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie en haar Grensgebieden* 30(1), 51-84
- Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, (29), 697-712. doi:10.1016/j.ijintrel.2005.07.013
- David, K. H. (1971). Culture shock and the development of self-awareness. *Journal of contemporary Psychotherapy*, (4), 44-48. doi:10.1007/bf02110274
- Gudykunst, W. B. (2017). Nazariyepardāzi darbāre-ye ertebātāt-e miyānfarhangi [Theorizing about intercultural communication] (H. Bashir, et al.) (Vol 2). Tehran, Iran: Imam Sadiq University Press.
- Hammer, M. R., Wiseman, R. L., Rasmussen, J. L., & Brusckke, J. C. (1998). A test of anxiety/uncertainty management theory: The intercultural adaptation context. *Communication Quarterly*, 46(3), 309-326. doi:10.1080/01463379809370104
- Jing Wang. (2008). A Study of Resiliency Characteristics in the Adjustment of International Graduate Students at American Universities. *Journal of Studies in International Education*, 13(1), 22-45. doi:10.1177/1028315307308139
- Koh, J. Y., & Bell, W. G. (1987). Korean Elders in the United States: Intergenerational Relations and Living Arrangements. *The Gerontologist*, 27(1), 66-71. doi:10.1093/geront/27.1.66
- Mahmood, H. (2014). *An Analysis of Acculturative Stress, Sociocultural Adaptation, and Satisfaction among International Students at a Non-Metropolitan University* (Published doctoral dissertation). Western Kentucky University, Bowling Green, Kentucky.
- Mustapha, S.M., Rahman, N. S. N. A., & Md.Yunus, M. (2010). Perceptions towards Classroom Participation: A Case Study of Malaysian Undergraduate Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 7, 113-121. doi:10.1016/j.sbspro.2010.10.017

- Oberg, K. (1960). Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments. *Practical Anthropology*, *os-7*(4), 177–182. doi:10.1177/009182966000700405
- Pedersen, P.J. (2010). Assessing intercultural effectiveness outcomes in a year-long study abroad program. *International Journal of Intercultural Relations*, *34*(1), 70–80. doi:10.1016/j.ijintrel.2009.09.003
- Poyrazli, S., Kavanaugh, P. R., Baker, A., & Al-Timimi, N. (2004). Social Support and Demographic Correlates of Acculturative Stress in International Students. *Journal of College Counseling*, *7*(1), 73–82. doi:10.1002/j.2161-1882.2004.tb00261.x
- Rajapaksa, S., & Dundes, L. (2002). It's a long way home: International student adjustment to living in the United States. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, *4*(1), 15-28. doi:10.2190/5hcy-u2q9-kvgl-8m3k
- Savic, S. (2008). Coping with stress: The perspective of international students. *Art, Design & Communication in Higher Education*, *6*, 145–158. doi: 10.1386/adch.6.3.145_1
- Seo, S., & Koro-Ljungberg, M. (2005). A Hermeneutical Study of Older Korean Graduate Students' Experiences in American Higher Education: From Confucianism to Western Educational Values. *Journal of Studies in International Education*, *9*(2), 164–187. doi:10.1177/1028315305274695
- Spicer, E. H. (1968). Acculturation. In *The International encyclopedia of the social science* (pp.21-25). New York: Macmillan.
- Triandis, H. C., Bontempo, R., Villareal, M. J., Asai, M., & Lucca, N. (1988). Individualism and collectivism: Cross-cultural perspectives on self-ingroup relationships. *Journal of personality and Social Psychology*, *54*(2), 323. doi: 10.1037/0022-3514.54.2.323
- Ward, C., & Kennedy, A. (1993). Psychological and Socio-Cultural Adjustment during Cross-Cultural Transitions: A Comparison of Secondary Students Overseas and at Home. *International Journal of Psychology*, *28*(2), 129–147. doi:10.1080/00207599308247181
- Ward, C., & Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, *23*(4), 659–677. doi:10.1016/s0147-1767(99)00014-0
- Ward, C., & Searle, W. (1991). The impact of value discrepancies and cultural identity on psychological and sociocultural adjustment of sojourners. *International Journal of Intercultural Relations*, *15*(2), 209–224. doi:10.1016/0147-1767(91)90030-k
- Ward, C., Okura, Y., Kennedy, A., & Kojima, T. (1998). The U-Curve on trial: a longitudinal study of psychological and sociocultural adjustment during Cross-Cultural transition. *International Journal of Intercultural Relations*, *22*(3), 277–291. doi:10.1016/s0147-1767(98)00008-x

Iranian Cultural Research

Abstract

- Westwood, M. J., & Barker, M. (1990). Academic achievement and social adaptation among international students: A comparison groups study of the peer-pairing program. *International Journal of Intercultural Relations*, 14(2), 251–263. doi:10.1016/0147-1767(90)90008-k
- Wilson, G.P. (2011). *Fitting-In: Sociocultural Adaptation of International Graduate Students* Northeastern Educational Research Association conference proceedings.
- Wilson, J. K. (2013). *Exploring the past, present and future of cultural competency research: The revision and expansion of the sociocultural adaptation construct* (Doctoral dissertation). Victoria University, Wellington.
- Winkelman, M. (1994). Cultural Shock and Adaptation. *Journal of Counseling & Development*, 73(2), 121–126. doi:10.1002/j.1556-6676.1994.tb01723.x
- Zimmermann, S. (1995). Perceptions of intercultural communication competence and international student adaptation to an American campus. *Communication Education*, 44(4), 321–335. doi: 10.1080/03634529509379022

عوامل مؤثر بر انطباق بین فرهنگی دانشجویان خارجی در ایران؛ مطالعه موردی دانشجویان خارجی دانشگاه تهران*

حمیده مولایی^۱

دریافت: ۱۳۹۷/۰۴/۰۷ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۶/۱۸

چکیده

امروزه بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها و جذب هرچه بیشتر دانشجویان خارجی، به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها و سیاست‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تبدیل شده است. مقاله حاضر در پی بررسی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر انطباق فرهنگی-اجتماعی دانشجویان بین‌المللی در ایران است. مطالعه موردی این پژوهش، دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تهران هستند. داده‌های پژوهش با استفاده از روش پیمایش و از طریق پرسش‌نامه آنلاین و همچنین، به شیوه حضور در بین دانشجویان خارجی ساکن کوی دانشگاه تهران جمع‌آوری شده است. روی هم رفته تعداد ۲۸۴ پرسش‌نامه تجزیه و تحلیل شده است. نتایج پژوهش نشان داد که میزان انطباق دانشجویان، با عواملی مانند داشتن همراه (به‌عنوان مثال، همسر و فرزند) در طول تحصیل، مدت اقامت در ایران، پذیرفته شدن از سوی افراد در محیط دانشگاهی و در اجتماع، انتخاب آگاهانه و با انگیزه ایران و همچنین، رضایت کلی از زندگی در ایران، به‌طور مثبت و معناداری مرتبط است. قابل ذکر است که میزان انطباق، با نوع آشنایی پیشین دانشجویان خارجی با ایران، رابطه معناداری نداشت. همچنین، نتایج نشان داد که درحالی‌که بین ویژگی‌های جمعیت‌شناسی ای مانند سن و جنسیت و میزان انطباق بین فرهنگی، رابطه معناداری مشاهده نشد، دانشجویان مقاطع بالاتر و همچنین دانشجویانی که کشور محل تولد آن‌ها نزدیکی فرهنگی بیشتری با ایران داشت، میزان بیشتری از انطباق بین فرهنگی را گزارش کردند.

کلیدواژه‌ها: انطباق بین فرهنگی، شوک فرهنگی، حساسیت بین فرهنگی، دانشجویان بین‌المللی، ایران

* این پژوهش با حمایت مالی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری انجام شده است.
۱. استادیار علوم ارتباطات در جنوب شرق آسیا، دانشکده مطالعات جهان، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

مقدمه

امروزه بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها و جذب هرچه بیشتر دانشجویان خارجی به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها و سیاست‌های وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری تبدیل شده است، زیرا بین‌المللی شدن دانشگاه، از جنبه‌های بسیاری سودمند است. مهم‌ترین فایده بین‌المللی شدن و جذب دانشجویان خارجی، کسب درآمد برای دانشگاه است. همچنین، تعداد دانشجویان خارجی، به این سبب که به‌عنوان یکی از شاخص‌های بین‌المللی شدن دانشگاه به‌شمار می‌آید، دارای اهمیت است. علاوه بر موارد یادشده، جنبه مهم دیگر، افزایش ارتباطات بین‌فرهنگی است که به‌گونه‌ای بالقوه می‌تواند منجر به ارتقای دیدگاه مثبت دانشجویان خارجی – که به‌نوعی نمایندگان فرهنگی کشور مهمان هستند – نسبت به ایران شود؛ بنابراین، بحث بین‌المللی شدن به‌طور عام و جذب دانشجویان خارجی به‌طور خاص، به یکی از اولویت‌های مهم دانشگاه‌های برتر کشور تبدیل شده است. یکی از عوامل مهم و مؤثر در جذب و نگهداری دانشجویان خارجی، کاهش دوره شوک فرهنگی و اجتماعی آنان به‌سبب ورود به ایران به‌طور عام و در انطباق با سیستم آموزشی کشور، به‌طور خاص است. در این راستا شناخت تجربه‌های مثبت و منفی فرهنگی و اجتماعی این دانشجویان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. شناخت این تجربه‌ها، نخستین و درعین حال، اساسی‌ترین گام در راستای تدوین برنامه و سیاست‌گذاری‌های کلان در حوزه آموزش عالی به‌منظور جذب موفق دانشجویان خارجی است.

معمولاً دانشجویان بین‌المللی که در حال گذراندن فرایند سازگاری با سیستم‌های جدید آموزشی هستند، با دسته‌ای از چالش‌ها روبه‌رو می‌شوند. این فرایند که به‌عنوان «شوک آکادمیک» مطرح شده است (ساویک^۱، ۲۰۰۸) در واقع، عبارت است از تلاش ابتدایی دانشجویان برای سازگاری با محیطی که به‌طور عمده با محیط علمی-پژوهشی و تجربه‌های تحصیلی پیشین آن‌ها تفاوت دارد. مقاله حاضر در پی بررسی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر انطباق فرهنگی-اجتماعی دانشجویان بین‌المللی در ایران است.

براین اساس، پژوهش حاضر در پی پاسخ به پرسش‌های زیر است:

(۱) مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر انطباق فرهنگی-اجتماعی دانشجویان بین‌المللی مشغول

به تحصیل در ایران کدامند؟

فصلنامه علمی-پژوهشی

۱۳۲

دوره ۱۱، شماره ۳

پاییز ۱۳۹۷

پیاپی ۴۳

۲) آیا رابطه معناداری میان ویژگی‌های جمعیتی دانشجویان بین‌المللی و انطباق فرهنگی-اجتماعی آن‌ها وجود دارد؟

۳) آیا رابطه معناداری بین مدت اقامت دانشجویان بین‌المللی در ایران و انطباق فرهنگی-اجتماعی آن‌ها وجود دارد؟

۴) آیا رابطه معناداری میان نوع آشنایی پیشین دانشجویان بین‌المللی با ایران و انطباق فرهنگی-اجتماعی آن‌ها وجود دارد؟

این مقاله شامل پنج بخش است. ابتدا ادبیات نظری و مفاهیم مهم پژوهش توضیح داده می‌شوند. سپس، به پیشینه پژوهش و مهم‌ترین کارهای انجام‌شده در این حوزه اشاره می‌شود. پس از آن، روش انجام پژوهش توضیح داده می‌شود. در مرحله بعد به مهم‌ترین یافته‌های پژوهش اشاره می‌شود و در پایان، نتیجه‌گیری تحقیق ارائه می‌شود.

۱. چارچوب نظری

در این قسمت، ادبیات نظری، شامل تعریف مفاهیم اصلی پژوهش از جمله، فرهنگ‌پذیری، شوک فرهنگی، و تطابق فرهنگی-اجتماعی توضیح داده می‌شود.

۱-۱. فرهنگ‌پذیری^۱

فرهنگ‌پذیری، عبارت است از فرایند سازگار شدن با یک فرهنگ جدید که شامل تغییرات رفتاری، فرهنگی، و روانی می‌شود. این تغییرات، در نتیجه ارتباط میان دو یا چند گروه فرهنگی و افراد عضو این گروه‌ها اتفاق می‌افتد (بری^۲، ۲۰۰۵، ۶۹۸). فرهنگ‌پذیری، فرایندی است که طی آن، برخی از جنبه‌های عناصر فرهنگی میزبان - نه همه آن‌ها - کسب می‌شود (گادیکانست، ۱۳۹۶، ۲۷۸). در فرایند فرهنگ‌پذیری، عناصر جدید فرهنگی به سادگی به عناصر پیشین افزوده نمی‌شوند، بلکه یادگیری جدید با فرهنگ‌زدایی^۳ برخی از عناصر قدیمی همراه است (گادیکانست، ۱۳۹۶، ۲۸۱).

راهبردهای فرهنگ‌پذیری^۴ عبارتند از: ادغام^۱، همانندسازی^۲، جداسازی^۳، و

1. acculturation
2. Berry
3. deculturation
4. acculturation strategies

حاشیه‌ای‌سازی^۴ (محمود^۵، ۲۰۱۴). منظور از ادغام، غالباً مشارکت اجتماعی در جامعه میزبان است. در این حالت، بیگانگان ترجیح می‌دهند که در کنار تعامل با جامعه میزبان، هویت قومی خود را حفظ کنند. مفهوم همانندسازی به پذیرش عناصر فرهنگ جریان اصلی جامعه میزبان توسط فرد اشاره دارد. همانندسازی، زمانی رخ می‌دهد که فرد به حفظ هویت فرهنگی خود، تمایلی ندارد و هویت فرهنگی جامعه غالب را می‌پذیرد. جداسازی، زمانی اتفاق می‌افتد که فرد بیگانه در فرهنگ کشور میزبان، دخالت و مشارکت نمی‌کند و در عوض، بر حفظ میراث فرهنگی خود تمرکز دارد. حاشیه‌ای‌سازی نیز حالتی است که فرد به نگهداری میراث فرهنگی خود علاقه اندکی دارد و هویت فرهنگی غالب را می‌پذیرد (محمود، ۲۰۱۴). پذیرش فرهنگ جدید با چالش‌هایی همراه است که تنش‌هایی را در پی دارد. به تنش و اضطراب مرتبط با چالش‌های پذیرش فرهنگ جدید، تنش فرهنگ‌پذیری^۶ گفته می‌شود (پویرازلی، کاونوف، بیکر، و التیمیسی^۷، ۲۰۰۴). همچنین، شوک فرهنگی، یکی از چالش‌هایی است که دانشجویان بین‌المللی در ابتدای راه با آن روبه‌رو هستند.

۱-۲. شوک فرهنگی^۸

تجربه فرهنگ‌پذیری و فرهنگ‌زدایی، اضطراب‌گریزناپذیری را با خود به همراه دارد که از مقاومت در برابر تغییر نشئت می‌گیرد، زیرا فرد، هم‌زمان با تمایل به حفظ عادت‌های قدیمی، در کنار تمایل به تغییر رفتار به منظور هماهنگی با محیط جدید، روبه‌رو خواهد بود (گادیکانست، ۱۳۹۶، ۲۸۳). پژوهشگران، اضطراب و تشویشی که فرد هنگام روبه‌رو شدن با محیط فرهنگی دیگری تجربه می‌کند را «شوک فرهنگی» نامیده‌اند (اُبرگ^۹، ۱۹۶۰). این مسئله به‌طور خاص زمانی اتفاق می‌افتد که افراد به‌طور کامل درون یک فرهنگ جدید قرار می‌گیرند که این مورد، برای دانشجویان بین‌المللی بسیار زیاد اتفاق می‌افتد. تجربه‌هایی را که

1. integration
2. assimilation
3. separation
4. marginalization
5. Mahmood
6. acculturative stress
7. Poyrazli, Kavanaugh, Baker, Al-Timimi
8. culture-shock
9. Oberg

فرد در یک فرهنگ جدید به دست می‌آورد، ممکن است سبب ایجاد شوک فرهنگی در فرد شود. به طور خلاصه، تعریف شوک فرهنگی عبارت است از: تنش و تعارضی که برای افراد در زمان رویارویی با فرهنگ‌های متفاوت اتفاق می‌افتد (وینکلمن^۱، ۱۹۹۴). شوک فرهنگی اغلب باعث ایجاد حس پریشانی و اضطراب در افراد می‌شود. در واقع، این افراد، در معرض تغییرات قوانین فرهنگی و اجتماعی قرار گرفته‌اند (آبرگ، ۱۹۶۰).

شوک فرهنگی تا اندازه زیادی تحت تأثیر احساس محرومیت و طردشدگی توسط اتباع کشور میزبان و احساس ضعف در برابر فرهنگ میزبان است (آبرگ، ۱۹۶۰) و در واقع، واکنشی عاطفی است، هنگامی که فرد قادر به پیش‌بینی رفتار اتباع کشور میزبان نیست (گادیکانست، ۱۳۹۶، ۳۵۲). وینکلمن (۱۹۹۴)، شوک فرهنگی را به عنوان بخشی طبیعی از قرار گرفتن در یک محیط فرهنگی متفاوت در نظر گرفته است و ادعا می‌کند که افراد باید ابتدا قرار گرفتن خود در یک موقعیت شوک فرهنگی را تشخیص دهند، آن‌گاه به تصمیم‌گیری در این مورد بپردازند. او مراحل (فازهای) شوک فرهنگی را به این صورت تعریف می‌کند: (۱) مرحله ماه عسل یا گردشگری؛ (۲) مرحله بحران شوک فرهنگی؛ (۳) مرحله سازگاری^۲ و تغییر مسیر و بازیابی تدریجی؛ (۴) تطابق^۳ و فرهنگ‌پذیری (وینکلمن، ۱۹۹۴). برای روبه‌رو شدن با شوک فرهنگی، تطبیق با فرهنگ محلی، در کنار فهم و سازش با مقتضیات محیط (و نه لزوماً تشابه و همانندسازی)، امری مهم و اساسی است. در کنار آنچه گفته شد، برخی بر این نظرند که شوک فرهنگی لزوماً منفی نیست و رویارویی با شوک فرهنگی، رشد فرد را به همراه خواهد داشت (دیوید^۴، ۱۹۷۱).

۳-۱. تطابق فرهنگی-اجتماعی^۵

تطابق، فرایند درازمدت، پویا و تعاملی‌ای است که میان فرد و محیط اطراف او اتفاق می‌افتد و در راستای دستیابی به نقطه مطلوب بین این دو تعریف می‌شود (اندرسون^۶، ۱۹۹۴). سازگاری، فرایند تغییر در طول زمان است و در درون افرادی رخ می‌دهد که پس از پایان فرایند

1. Winkelman
2. adjustment
3. adaptation
4. David
5. sociocultural adaptation
6. Anderson

اجتماعی شدن اولیه در یک فرهنگ، وارد یک ارتباط دائمی، بلندمدت، و مستقیم با فرهنگ جدید و ناشناس شده‌اند (گادیکانست، ۱۳۹۶، ۳۲۴). اصطلاح سازگاری بین فرهنگی به معنای فرایندی است که افراد براساس آن هنگام نقل مکان به یک محیط اجتماعی فرهنگی ناآشنا می‌کوشند یک رابطه نسبتاً ثابت دوسویه و کارکردی را با محیط ایجاد و حفظ کنند (گادیکانست، ۱۳۹۶، ۲۷۸).

منظور از تطابق فرهنگی-اجتماعی، قابلیت درک و فراگیری فرهنگ و اکتساب مهارت‌های اجتماعی^۱، شامل ارتباطات میان فردی و میان گروهی است (وارد و کنندی^۲، ۱۹۹۹). تطابق فرهنگی-اجتماعی، بر مبنای قابلیت‌های رفتاری^۳ تعریف می‌شود و به طور عمده از مؤلفه‌های زیربنایی ای مانند یادگیری فرهنگ^۴ و اکتساب مهارت‌های اجتماعی، اثر می‌پذیرد (وارد و کنندی، ۱۹۹۹).

سازگاری بین فرهنگی زمانی رخ می‌دهد که فرد، مهارت‌های ارتباطی فرهنگ میزبان و رشد ارتباط با شهروندان میزبان را کسب می‌کند و با این محیط در تعامل باشد؛ بنابراین، این نوع سازگاری از طریق فرایندهای ارتباطی روی می‌دهد و ارتباط، ابزار ضروری ای است که بدون آن سازگاری امکان‌پذیر نیست. بر همین اساس، در شرایط محدودیت کامل^۵ از سوی محیط میزبان، امکان وقوع سازگاری وجود ندارد (گادیکانست، ۱۳۹۶، ۲۷۵ و ۲۷۶).

مطالعات پیشین (علوی و منصور^۶، ۲۰۱۱؛ مصطفی، رحمان، و ام. دی. یونس^۷، ۲۰۱۰) همگی بدون اختلاف نشان داده‌اند که چهار قلمرو مشکلات تطابق^۸ فرهنگی در فرایند فرهنگ‌پذیری دانشجویان و دانش‌آموزان خارجی، قابل شناسایی هستند:

۱. محیطی: مانند سازگاری با غذاهای محلی آن منطقه، محیط زندگی، و حمل و نقل؛
۲. فرهنگی-اجتماعی: مانند روابط بین افراد، تعامل میان گروهی، و ارتباط اجتماعی؛

1. social skills acquisition
2. Ward and Kennedy
3. behavioral competence
4. culture learning
5. complete insularity
6. Alavi & Mansor
7. Mustapha, Rahman, & Md.Yunus
8. domains of adaptation problems

۳. آکادمیک (دانشگاهی و آموزشگاهی): مانند عدم تسلط کامل به زبان انگلیسی، تفاوت در نظام‌های ارزشیابی علمی، و مشکلات ناشی از عدم ارسال به‌موقع تکالیف؛

۴. روانشناختی: مانند تجربه تنش و اضطراب، دل‌تنگی، تنهایی، و عدم احساس عزت نفس کافی، و بروز مشکلات هویتی.

علاوه بر عوامل یادشده که با تطابق فرهنگی-اجتماعی دانشجویان خارجی مرتبط هستند، لازم است پیشینه پژوهش در این زمینه بررسی شود تا عواملی که به‌صورت تجربی در مطالعات پیشین سنجیده شده‌اند، مشخص شوند.

۲. پیشینه تحقیق

موضوع تطابق و سازگاری بین فرهنگی، از سال ۱۹۳۰ به‌طور گسترده در کشور آمریکا تحلیل و بررسی شده است، زیرا این کشور همواره با ورود گسترده مهاجران روبه‌رو بوده است (اسپایسر^۱، ۱۹۶۸). در سال‌های اخیر، پژوهشگران سایر کشورها نیز به این موضوع توجه داشته‌اند و تاکنون از جنبه‌های مختلفی بررسی، اندازه‌گیری، و تفسیر شده است. پژوهش‌های پیشین بیشتر بر شناسایی عوامل مؤثر بر تطابق فرهنگی-اجتماعی تمرکز یافته‌اند. هرچند همچنان توافق دقیقی بر سر این موضوع که دقیقاً چه مؤلفه‌هایی بر سازگاری فرهنگی فرد تأثیرگذار هستند، وجود ندارد. باوجوداین، پژوهش‌های انجام‌شده، برخی از مؤلفه‌های کلیدی مؤثر بر میزان تطابق فرهنگی-اجتماعی را شناسایی کرده‌اند و بسیاری از این مؤلفه‌ها در پژوهش‌های بعدی، تأیید شده‌اند. پژوهش‌های پیشین، براساس شناسایی عوامل و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تطابق فرهنگی-اجتماعی، در ۶ گروه دسته‌بندی شده‌اند که در ادامه به آن‌ها اشاره کرده‌ایم.

۲-۱. جنسیت

نتایج پژوهش‌های پیشین، بیانگر این است که زنان بیش از مردان، در تطابق فرهنگی-اجتماعی خود با دشواری روبه‌رو می‌شوند؛ به‌عنوان نمونه، براساس نتایج یک مطالعه کیفی در میان دانشجویان بین‌المللی دانشگاه اورگان غربی^۲، مردان در مقایسه با زنان، هنگام رویارویی با فرهنگ جدید، اعتمادبه‌نفس بیشتری داشته و آسان‌تر خود را با شرایط جدید تطبیق می‌دهند

1. Spicer
2. Western Oregon University

(ویلسون^۱، ۲۰۱۱). نتایج پژوهشی در مورد دانشجویان بین‌المللی در یکی از دانشگاه‌های آمریکا نیز نشان داده است که زنان، نسبت به مردان، مشکلات بیشتری را در فرایند تطابق فرهنگی-اجتماعی تجربه می‌کنند و مردان در این زمینه، با انعطاف بیشتری رفتار می‌کنند (جینگ ونگ^۲، ۲۰۰۸). پژوهش پدرسن^۳ (۲۰۱۰) نیز بیانگر این است که وجود یک سیستم حمایتی و پشتیبانی از دانشجویان بین‌المللی، در فرهنگ‌پذیری بهتر، به‌ویژه برای زنان که معمولاً با مشکلات بیشتری در این زمینه روبه‌رو می‌شوند، مؤثر است.

۲-۲. سن

نتایج بررسی پژوهش‌های پیشین، بیانگر این است که دانشجویان سنین بالاتر، بیش از دانشجویان کم‌سن‌وسال، با دشواری در تطابق فرهنگی-اجتماعی روبه‌رو هستند؛ به‌عنوان نمونه، مطالعه در مورد تعدادی از دانشجویان کشور ترکیه که در ایالات متحده تحصیل می‌کردند، نشان داده است که رابطه معناداری بین سن افراد با مشکلاتی که در زمان سازگاری فرهنگی با محیط خود پیدا می‌کنند، وجود دارد. به‌این‌ترتیب که دانشجویانی که سن بالاتری داشته‌اند، نسبت به دانشجویان کم‌سن‌وسال، با مشکلات بیشتری روبه‌رو بوده‌اند. در این مطالعه اشاره شده است که ممکن است دلیل بیشتر بودن مشکلات این دانشجویان، استقرار ارزش‌ها، عادت‌ها، و علایق آن‌ها باشد و تغییر دادن این مؤلفه‌ها، فرایندی سخت و زمان‌بر خواهد بود (ویلسون، ۲۰۱۱). نتایج پژوهش سئو و کورو لونگبرگ^۴ (۲۰۰۵) این نتیجه را تأیید می‌کند.

ویلسون (۲۰۱۱)، با اشاره به مشکلات بیشتر دانشجویان مسن نسبت به دانشجویان کم‌سن‌وسال در تطابق اجتماعی-فرهنگی، بر این نظر است که این امر می‌تواند ناشی از پدیده ساعت‌های اجتماعی^۵ باشد. فرهنگ‌های گوناگون، ساعت‌های اجتماعی متفاوتی دارند که نشان می‌دهند هر موضوعی در چه زمان خاصی باید پیگیری و اجرا شود و چه زمانی اتفاقات مهم و سرنوشت‌سازی در زندگی افراد اتفاق بیفتد؛ رخدادهایی همچون فارغ‌التحصیلی از دانشگاه، اشتغال، ازدواج کردن، و بچه‌دار شدن، از این قبیل هستند. این امر موجب بروز تفاوت‌های فرهنگی می‌شود.

1. Wilson
2. Jing Wang
3. Pedersen
4. Seo & Koro-Ljungberg
5. social clocks

۲-۳. هویت و شخصیت

بررسی پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که ویژگی‌های شخصیتی و هویت دانشجویان بین‌المللی، یکی دیگر از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تطابق فرهنگی-اجتماعی آنان است. افزایش میزان هدایت هویت فرهنگی و حفظ هویت شخصی در تعامل با اتباع میزبان، کاهش اضطراب، افزایش اعتمادبه‌نفس در تعامل، و پیش‌بینی رفتار اتباع کشور میزبان را به‌همراه دارد (گادیکانست، ۱۳۹۶، ۳۶۲-۳۶۱). یکی دیگر از ویژگی‌های شخصیتی مؤثر بر تطابق فرهنگی-اجتماعی افراد، نحوه واکنش آن‌ها در برابر افراد ناشناس و غریبه است. نتایج تحقیق کُهِ و بل^۱ (۱۹۸۷) نشان می‌دهد که هم‌دلی فرد با اتباع میزبان و درک عواطف آن‌ها، موجب کاهش اضطراب می‌شود و فرایند تطابق را تسهیل می‌کند (کُهِ و بل، ۱۹۸۷). پژوهش‌های دیگر، بر تأثیر مهارت‌های اجتماعی بر توانایی در انطباق فرهنگی-اجتماعی تأکید کرده‌اند. توانایی فرد در انطباق رفتار خود با اتباع میزبان، نیازمند تسلط بر مهارت‌های اجتماعی است. کسب این مهارت‌ها در برطرف کردن تقاضاهای اجتماعی برای تعامل با اتباع میزبان و انطباق میان فرهنگی، نقش مثبتی ایفا می‌کند (وارد و سیرل^۲، ۱۹۹۱؛ وارد و کندی، ۱۹۹۹).

۲-۴. نحوه ارتباط با اتباع میزبان

یکی دیگر از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تطابق فرهنگی-اجتماعی، نحوه ارتباط با اتباع کشور میزبان است که در پژوهش‌های پیشین به آن توجه شده است. افزایش کمیت و کیفیت ارتباط با اتباع کشور میزبان، داشتن ارتباط مطلوب و افزایش صمیمیت و وابستگی متقابل با آن‌ها، تطابق فرهنگی-اجتماعی را تسهیل می‌کند (هامر، وایزمن، راسموسن، و بروسکه^۳، ۱۹۹۸). پژوهش‌های بسیار دیگری نیز از این یافته پشتیبانی می‌کنند؛ به‌عنوان نمونه، وارد و کندی (۱۹۹۳) نشان داده‌اند که افزایش دریافت حمایت اجتماعی از سوی اتباع میزبان در انطباق فرهنگی-اجتماعی افراد نقش مثبتی دارد. وجود ارتباط میان دانشجویان بین‌المللی و افراد جامعه میزبان، موجب کاهش فشارها و مشکلات ناشی از فرایند تطبیق فرهنگی-اجتماعی آن‌ها می‌شود (راجاپاکسا و داندس^۴، ۲۰۰۲).

1. Koh & Bell
2. Ward & Searle
3. Hammer, Wiseman, Rasmussen & Brusckhe
4. Rajapaksa and Dundes

مطالعه دیگری در مورد دانشجویان و دانش‌آموختگان بین‌المللی نشان می‌دهد که افزایش ارتباط و همفکری میان دانشجویان بین‌المللی و دانشجویان آمریکایی (کشور میزبان) سبب شده است که فرایند تطابق فرهنگی-اجتماعی با سهولت بیشتری اتفاق بیفتد. در این پژوهش پیشنهاد شده است که برای حل این مشکل، از سیستم همیار^۱ استفاده شود (زیمرمن^۲، ۱۹۹۵). نتایج پژوهش دیگری نیز نشان داده است که با افزایش ارتباط میان دانشجویان و مردم بومی منطقه و کشور میزبان، فرایند تطبیق و سازگاری، شتاب بیشتری خواهد گرفت (وارد، اوکورا، کندی، و کوچیما^۳، ۱۹۹۸). احترام و اخلاق‌مداری در نحوه ارتباط با اتباع کشور میزبان نیز از جمله مؤلفه‌های تأثیرگذاری است که پژوهش‌های انجام‌شده، شناسایی کرده‌اند. افزایش احترام و اخلاق‌مداری در مورد اتباع میزبان و توانایی بیشتر در حفظ شأن خود و اتباع میزبان، سبب کاهش اضطراب شده و نقش مثبتی در انطباق میان فرهنگی ایفا می‌کند، زیرا فرد به‌صورت ناخودآگاه فرض می‌کند که در صورت رعایت وقار و احترام، اتباع میزبان نیز به وی احترام می‌گذارند (گادیکانست، ۱۳۹۶، ۳۸۳-۳۸۱).

۵-۲. کمک و همراهی دوستان

داشتن یک دوست و همراه در طول مدت اقامت، یکی دیگر از مؤلفه‌های مؤثر بر تطابق فرهنگی-اجتماعی است که در پژوهش‌های انجام‌شده به آن اشاره شده است؛ به‌عنوان نمونه، مطالعه در مورد دانشجویان بین‌المللی در کشور نیوزیلند نشان می‌دهد که داشتن درک بهتر و آگاهی کامل از فرهنگ کشور میزبان، موجب می‌شود که مشکلات و پیامدهای ناشی از فرایند تطابق فرهنگی با کشور میزبان کمتر شود. دوستان محلی و آشنایان دانشجویان می‌توانند در افزایش شناخت از فرهنگ کشور میزبان مؤثر باشند و فرایند سازگاری و تطابق فرهنگی-اجتماعی را تسهیل کنند (وارد و سیرل، ۱۹۹۱). همچنین، براساس نتایج یک مطالعه طولی چهارساله در مورد دانشجویان بین‌المللی، دانشجویانی که از کمک یک مربی و همراه استفاده کرده بودند، نسبت به دانشجویانی که از این موضوع بی‌بهره بودند، دستاوردها و موفقیت‌های علمی بیشتری به‌دست آورده‌اند (وستوود و بارکر^۴، ۱۹۹۰). نتایج یک مطالعه

1. buddy system

2. Zimmermann

3. Ward, Okura, Kennedy & Kojima

4. Westwood and Barker

دیگر، بیانگر این است که دانشجویانی که در کشور دیگری تحصیل می‌کنند و از کمک‌های یک دوست و همراه بهره می‌برند، نسبت به کسانی که از این کمک‌ها بهره نمی‌برند، نفع و بهره بیشتری کسب خواهند کرد (پدرسن، ۲۰۱۰).

۲-۶. ویژگی‌های فرهنگ میزبان

ویژگی‌های فرهنگ میزبان، یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار بر تطابق فرهنگی-اجتماعی است که در پژوهش‌های پیشین شناسایی شده است؛ به‌عنوان نمونه، برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که رفتار تبعیض‌آمیز اتباع میزبان، انطباق فرهنگی-اجتماعی افراد بیگانه را با دشواری روبه‌رو می‌کند. در مقابل، حضور در جوامع کثرت‌گرا و افزایش گرایش‌های کثرت‌گرایانه در میان اتباع میزبان، کاهش اضطراب افراد بیگانه و تسهیل تطابق فرهنگی-اجتماعی را در پی دارد (بری، ۱۹۷۵). نتایج پژوهش دیگری نشان داده است که افزایش فرهنگ جمع‌گرایی در اتباع میزبان، با تسهیل در انطباق فرهنگی-اجتماعی افراد بیگانه همراه است (تریانندیس، بونتیمپو، ویلاریل، آسای و لوکا، ۱۹۸۸).

جمع‌بندی پژوهش‌های انجام‌شده درباره عوامل تأثیرگذار بر تطابق فرهنگی-اجتماعی نشان می‌دهد که مرد بودن، جوان بودن، عزت نفس بیشتر، داشتن مهارت‌های اجتماعی، همدلی با اتباع میزبان، افزایش ارتباط با اتباع میزبان، و برقراری ارتباط صمیمانه و اخلاق‌مدارانه با آن‌ها، دانش بیشتر در مورد اتباع میزبان، داشتن اهداف مشترک با اتباع میزبان و همکاری با آن‌ها، برخورداری از همراهی یک دوست یا مربی، و وجود روحیه کثرت‌گرایانه و جمع‌گرا در میان اتباع میزبان، فرایند تطابق فرهنگی-اجتماعی را تسهیل می‌کند.

۳. روش پژوهش

همان‌گونه که گفته شد، هدف این پژوهش، تبیین برخی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر انطباق فرهنگی-اجتماعی دانشجویان خارجی در ایران است. به این منظور، پژوهش حاضر با استفاده از روش کمی و به‌صورت پیمایش انجام شده است.

۳-۱. تهیه پرسش‌نامه

پرسش‌نامه این مقاله براساس مفاهیم نظری و در چهار قسمت طراحی شده است که هر یک از آن‌ها به ترتیب بیان می‌شود. پرسش‌نامه به‌گونه‌ای طراحی شده است که ابعاد مختلف تجربه

اجتماعی-فرهنگی دانشجویان خارجی و همچنین، عوامل مؤثر بر انطباق آن‌ها با جامعه ایران و محیط دانشگاهی را بررسی کند.

در بخش نخست پرسش‌نامه، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد، شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، دانشکده محل تحصیل، کشور محل تولد، و وضعیت اقتصادی بررسی شده‌اند.

در بخش دوم پرسش‌نامه، برخی از عوامل مؤثر بر انطباق بین‌فرهنگی، از جمله مدت اقامت در جامعه میزبان، آشنایی قبلی با جامعه میزبان، و داشتن همراه در طول مدت تحصیل، مورد سؤال قرار گرفتند.

قسمت سوم پرسش‌نامه، سنجۀ تطابق فرهنگی-اجتماعی است. نسخه اصلی این سنجۀ که به منظور اندازه‌گیری میزان تطابق فرهنگی-اجتماعی دانشجویان بین‌المللی به کار می‌رود را ویلسون^۱ (۲۰۱۳) در ۲۱ عنوان، طراحی کرده است. با توجه به برخی از ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی جامعه ایران، ۱۴ عنوان به این سنجۀ اضافه کرده‌ایم. حاصل نهایی کار، یک سنجۀ ۳۵ گویه‌ای بود که در ۴ بخش شامل: (۱) عوامل فرهنگی-اجتماعی و تعامل مؤثر با محیط؛ (۲) تجربه‌های دانشگاهی؛ (۳) شرایط محیطی؛ و (۴) عوامل فردی، ارائه شد. در این قسمت از دانشجویان خواسته شد که تطابق کنونی خود با شرایط فرهنگی-اجتماعی جامعه ایران را براساس موارد ذکر شده ذیل در مقیاس پنج‌گزینه‌ای لیکرت، از خیلی زیاد تا خیلی کم گزارش کنند.

در بخش چهارم از دانشجویان خواسته شد که میزان موافقت خود را با گویه‌های مرتبط با تجربه فرهنگی-اجتماعی آنان در ایران براساس طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت، از خیلی موافق تا خیلی مخالف، بیان کنند. گویه‌ها در قالب جدول شماره (۹) توضیح داده شده‌اند.

۲-۳. انجام پیش‌آزمون و بررسی پایایی پرسش‌نامه طراحی شده

با توجه به اینکه جامعه آماری موردنظر، دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تهران بوده‌اند، به منظور سنجش پایایی گویه‌های پرسش‌نامه، ابتدا پیش‌آزمون در میان دانشجویان بین‌المللی یکی از دانشکده‌های دانشگاه تهران^۲ که تعداد دانشجویان بین‌المللی قابل توجهی دارد، انجام شد. به این ترتیب که لینک پرسش‌نامه آنلاین برای تمام دانشجویان بین‌المللی این دانشکده فرستاده

1. Wilson

۲. دانشکده مطالعات جهان

شد. در نهایت در این مرحله تعداد ۱۸ نفر به پرسش نامه پاسخ دادند. داده‌های به دست آمده وارد نرم افزار اسپاس پی اس شدند. در این پژوهش برای سنجش پایایی، از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. آلفای کرونباخ به دست آمده از این داده‌ها، مرتبط با سنجه تطابق فرهنگی-اجتماعی، برابر با ۰/۹۵ بود که برای وجود پایایی، رقم بالایی است.

۳-۳. محاسبه حجم نمونه

برای محاسبه حجم نمونه آماری مطلوب، از فرمول کوکران که از نظر بیسی (۱۳۹۰)، یکی از مشهورترین فرمول‌های حجم نمونه است، استفاده شد. براین اساس، عدد به دست آمده برای حجم نمونه این مطالعه، تقریباً معادل ۲۸۸ است. همچنین، در جدول مورگان، عدد مطلوب برای جامعه آماری با تعداد ۱۱۰۰ نفر - که تعداد دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تهران هستند - معادل ۲۸۵ است.

۳-۴. جمع‌آوری داده‌ها

داده‌های پژوهش به دو شکل پرسش‌نامه آنلاین و همچنین، به صورت حضوری در بین دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تهران جمع‌آوری شدند. در مورد نخست، یعنی پرسش‌نامه آنلاین، لینک پرسش‌نامه از طرف واحد بین‌الملل دانشگاه برای بیش از ۱۱۰۰ دانشجوی خارجی از طریق پست الکترونیک فرستاده شد. پرسش‌نامه به دو زبان فارسی و انگلیسی در اختیار دانشجویان قرار گرفت تا براساس میزان تسلطشان به هر یک از زبان‌ها به آن پاسخ دهند. همچنین، به دلیل نرخ پایین پاسخ‌ها در دو هفته نخست گردآوری داده‌ها، بخشی از داده‌ها به صورت حضوری و با حضور در میان دانشجویان بین‌المللی ساکن در کوی دانشگاه تهران که مایل به همکاری در این پژوهش بودند، جمع‌آوری شد. در نهایت، تا تاریخ جمعه ۲۵ اسفند ۱۳۹۶، ۷۸ پرسش‌نامه به صورت حضوری و ۲۱۲ پرسش‌نامه به صورت آنلاین جمع‌آوری شدند. روی هم رفته ۲۹۰ پرسش‌نامه جمع‌آوری شد که پس از حذف پاسخ‌های نامعتبر که شامل ۶ مورد می‌شدند، ۲۸۴ پرسش‌نامه، تجزیه و تحلیل شدند.

۴. یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش به سه بخش کلی تقسیم می‌شوند. در ابتدا به معرفی نمونه‌های آماری مورد مطالعه می‌پردازیم. سپس، رابطه بین عوامل مؤثر بر انطباق بین فرهنگی از جمله «مدت اقامت

دانشجویان در ایران»، «داشتن همراه حین تحصیل در ایران»، «آشنایی قبلی با جامعه ایران» و «ابعاد مختلف تجربه بین فرهنگی و زندگی در ایران» را بررسی خواهیم کرد. در قسمت سوم نیز رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با ویژگی های جمعیت شناختی آنان توضیح داده می شود.

۱-۴. معرفی نمونه آماری مورد مطالعه

در این بخش، براساس پرسش های مطرح شده در قسمت نخست پرسش نامه، ویژگی های جمعیتی نمونه مورد مطالعه توضیح داده می شوند. جدول شماره (۱) توزیع فراوانی پاسخ گویان را به تفکیک سن نشان می دهد.

جدول شماره (۱). توزیع فراوانی پاسخ گویان به تفکیک سن

سن	فراوانی	درصد فراوانی	درصد معتبر
زیر ۲۰ سال	۳	۱/۱	۱/۱
۲۱-۲۵ سال	۵۳	۱۸/۷	۱۸/۹
۲۶-۳۰ سال	۱۰۹	۳۸/۴	۳۸/۸
۳۱-۳۵ سال	۷۷	۲۷/۱	۲۷/۴
۳۶-۴۰ سال	۲۷	۹/۵	۹/۶
۴۱-۴۵ سال	۴	۱/۴	۱/۴
۴۶-۵۰ سال	۸	۲/۸	۲/۸
بالای ۵۰ سال	۰	۰	۰
جمع	۲۸۱	۹۸/۹	۱۰۰
بدون پاسخ	۳	۱/۱	
جمع کل	۲۸۴	۱۰۰	

همان گونه که داده های جدول شماره (۱) نشان می دهد، بیشترین میزان فراوانی پاسخ گویان، مربوط به گروه سنی ۲۶ تا ۳۰ سال است. پس از آن، بیشترین فراوانی مربوط به گروه های سنی ۳۱ تا ۳۵ سال و ۲۱ تا ۲۵ سال است؛ بنابراین، به طور کلی بخش عمده پاسخ گویان، یعنی بیش از ۸۳ درصد آن ها بین ۲۱ تا ۳۵ سال، سن دارند. کمترین میزان فراوانی نیز مربوط به گروه های سنی زیر ۲۰ سال و ۴۱ تا ۴۵ سال است. همچنین، در رده سنی بالای ۵۰ سال، هیچ پاسخ گویی وجود ندارد. جدول شماره (۲) توزیع فراوانی پاسخ گویان را به تفکیک جنسیت نشان می دهد.

جدول شماره (۲). توزیع فراوانی پاسخ‌گویان به تفکیک جنسیت

جنس	فراوانی	درصد فراوانی	درصد معتبر
زن	۹۴	۳۳/۱	۶۶/۳
مرد	۱۸۵	۶۵/۱	۳۳/۷
جمع	۲۷۹	۹۸/۲	۱۰۰
بدون پاسخ	۵	۱/۸	
جمع کل	۲۸۴	۱۰۰	

داده‌های جدول شماره (۲) نشان می‌دهد که ۳۳ درصد پاسخ‌گویان، یعنی حدود یک‌سوم آن‌ها، زن و ۶۵ درصد، یعنی حدود دوسوم آن‌ها، مرد بوده‌اند. جدول شماره (۳) توزیع فراوانی پاسخ‌گویان را به تفکیک وضعیت تأهل نشان می‌دهد.

جدول شماره (۳). توزیع فراوانی پاسخ‌گویان به تفکیک وضعیت تأهل

وضعیت تأهل	فراوانی	درصد فراوانی	درصد معتبر
مجرد	۱۵۴	۵۴/۲	۵۵
ازدواج کرده‌ام و همسر و فرزندانم در کشور خودم هستند.	۳۷	۱۳	۱۳/۲
ازدواج کرده‌ام و همسر و فرزندانم در ایران هستند.	۷۴	۲۶/۱	۲۶/۴
جداشده/طلاق‌گرفته	۱۰	۹/۸	۹/۹
سایر موارد	۵	۱/۸	۱/۸
جمع	۲۸۰	۹۸/۶	۱۰۰
بدون پاسخ	۴	۱/۴	
جمع کل	۲۸۴	۱۰۰	

داده‌های جدول شماره (۳) نشان می‌دهد که بیش از نیمی از پاسخ‌گویان، یعنی ۵۴/۲ درصد، مجرد هستند. همچنین، حدود ۴۰ درصد دانشجویان، متأهل هستند که یک‌سوم آن‌ها بدون خانواده خود در ایران زندگی می‌کنند و دوسوم آن‌ها، یعنی ۲۶ درصد کل کاربران، با همسر/فرزندان خود در ایران زندگی می‌کنند. جدول شماره (۴) توزیع فراوانی پاسخ‌گویان را به تفکیک مدرک تحصیلی نشان می‌دهد.

براساس داده‌های جدول شماره (۴) بیش از نیمی از پاسخ‌گویان، یعنی ۵۴ درصد آن‌ها، در مقطع فوق‌لیسانس مشغول به تحصیل هستند. پس از آن، بیشترین فراوانی مربوط به پاسخ‌گویان دوره دکترا است. این دانشجویان، ۳۰/۶، یعنی حدود یک‌سوم کل پاسخ‌گویان را تشکیل می‌دهند. براین اساس، بیش از ۸۰ درصد پاسخ‌گویان، در مقاطع تحصیلات تکمیلی تحصیل می‌کنند. کمترین فراوانی، مربوط به دانشجویان دوره لیسانس با ۱۲/۷ درصد است.

جدول شماره (۴). توزیع فراوانی پاسخ‌گویان به تفکیک مدرک تحصیلی

مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد معتبر
لیسانس	۳۶	۱۲/۷	۱۲/۹
فوق‌لیسانس	۱۵۳	۵۳/۹	۵۴/۸
دکترا	۸۷	۳۰/۶	۳۱/۲
سایر موارد	۳	۱/۱	۱/۱
جمع	۲۷۹	۹۸/۲	۱۰۰
بدون پاسخ	۵	۱/۸	
جمع کل	۲۸۴	۱۰۰	

جدول شماره (۵) توزیع فراوانی پاسخ‌گویان را به تفکیک کشور محل تولد نشان می‌دهد. براساس داده‌های این جدول، بیشترین دانشجویان خارجی مشغول به تحصیل در دانشگاه تهران، از کشورهای خاورمیانه از جمله سوریه و عراق، و پس از آن، از کشور افغانستان هستند. پس از آن، بیشترین فراوانی مربوط به کشورهای شرق و جنوب شرق آسیا و کمترین میزان فراوانی، مربوط به کشورهای آمریکای شمالی و کانادا، آمریکای لاتین، استرالیا، و نیوزیلند است. قابل ذکر است که تعداد قابل توجهی از پاسخ‌گویان، یعنی ۱۷ درصد آن‌ها، اتباع خارجی متولد ایران هستند.

جدول شماره (۵). توزیع فراوانی پاسخ‌گویان به تفکیک کشور محل تولد

کشور محل تولد	فراوانی	درصد فراوانی	درصد معتبر
آمریکای شمالی و کانادا	۱	۴	۰/۴
اروپای غربی	۱۳	۴/۶	۵/۱
اروپای شرقی	۵	۱/۸	۱/۹
آفریقا	۲	۰/۷	۰/۸

کشور محل تولد	فراوانی	درصد فراوانی	درصد معتبر
استرالیا و نیوزیلند	۱	۰/۴	۰/۴
شرق و جنوب شرق آسیا	۲۰	۷	۷/۸
آمریکای لاتین	۱	۰/۴	۰/۴
پاکستان، هند، بنگلادش	۹	۳/۲	۳/۵
افغانستان	۷۳	۲۵/۷	۲۸/۴
خاورمیانه	۸۵	۲۹/۹	۳۳/۱
خارجی متولد ایران	۴۴	۱۵/۵	۱۷/۱
آسیای میانه	۳	۱/۱	۱/۲
جمع	۲۵۷	۹۰	۱۰۰
بدون پاسخ	۲۷	۹/۵	
جمع کل	۲۸۴	۱۰۰	

۴-۲. رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با عوامل مرتبط

در این بخش، رابطه بین عوامل مؤثر بر انطباق بین فرهنگی، از جمله «مدت اقامت دانشجویان در ایران»، «داشتن همراه حین تحصیل در ایران»، «آشنایی قبلی با جامعه ایران» و «ابعاد مختلف تجربه بین فرهنگی و زندگی در ایران» که مصادیق آن به تفکیک در جدول شماره (۹) توضیح داده می شود، بررسی شده اند.

۴-۲-۱. بررسی رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با متغیر مدت اقامت در ایران

مدت اقامت در این پژوهش به این صورت کدگذاری شد: ۰ = زیر یک سال، ۱ = یک سال، ۲ = دو سال، ۳ = سه سال، ۴ = چهار سال و ۵ = بیش از چهار سال. برای پژوهشگر این پرسش مطرح بود که آیا مدت اقامت در ایران می تواند با میزان تطابق بین فرهنگی ارتباط داشته باشد یا خیر. جدول شماره (۶) میانگین تطابق را بر پایه مدت اقامت و ضریب همبستگی به دست آمده نشان می دهد.

جدول شماره (۶). میانگین نمره های تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی به تفکیک مدت اقامت و نتایج آزمون همبستگی

مدت اقامت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
کمتر از یک سال	۳۹	۱۲۳/۱۵	۲۱/۴۸	۷۵	۱۵۶
یک سال	۱۹	۱۱۱/۶۴	۲۱/۸۹	۷۱	۱۵۵
دو سال	۳۹	۱۱۹/۳۴	۲۲/۵۶	۷۷	۱۷۴
سه سال	۳۴	۱۲۱/۲۱	۱۹/۵۱	۸۴	۱۷۱

مدت اقامت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
چهار سال	۲۳	۱۱۶/۲۹	۲۴/۴۶	۴۷	۱۵۷
بیش از ۴ سال	۱۲۶	۱۲۷/۱۲	۲۱/۰۳	۳۸	۱۶۶
ضریب همبستگی پیرسون	تعداد	معنی داری			
۰/۱۲۸	۲۸۰	$P < ۰/۰۵$			

نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که بین مدت اقامت در ایران و میزان تطابق بین فرهنگی، رابطه مثبتی وجود دارد ($R=۰/۱۲۸$ ، $P<۰/۰۵$). این ضریب همبستگی مثبت نشان می‌دهد که با افزایش مدت اقامت، سطح تطابق بین فرهنگی بالا می‌رود.

۲-۲-۴. بررسی رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با زندگی کردن با همراه دانشجویان شرکت‌کننده در این پژوهش در یکی از دسته‌های زیر قرار می‌گیرند:

- تنها زندگی می‌کنم؛

- با یک یا چند دانشجو زندگی می‌کنم؛

- با همسر یا فرزند زندگی می‌کنم؛

- با اقوام زندگی می‌کنم؛

- با والدین زندگی می‌کنم؛

- با دوستانی که در دانشگاه تهران تحصیل نمی‌کنند، زندگی می‌کنم.

برای بررسی رابطه همراه زندگی با میزان تطابق بین فرهنگی، از ضریب همبستگی کرامر استفاده کرده‌ایم. جدول شماره (۷) نتایج تحلیل همبستگی و توزیع فراوانی تقاطعی را نشان می‌دهد.

بر اساس داده‌های جدول شماره (۷)، بین همراه زندگی و تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی، رابطه معناداری وجود دارد ($Cramer's V=۰/۲۴۸$ ، $P<۰/۰۱$). با در نظر گرفتن توزیع تقاطعی، مشخص می‌شود که تنها ۱۶ نفر از دانشجویان، تطابق پایین و ۵ نفر، تطابق بالایی داشته‌اند. در حالی که، زندگی با والدین با بالاتر تطابق بین فرهنگی همراه است (۱۳ مورد تطابق پایین، و ۳۱ مورد تطابق بالا). به طور کلی، الگو نشان می‌دهد که زندگی با اعضای خانواده (همسر، فرزند، یا والدین) در مقایسه با حالت‌های دیگر، با تطابق بیشتری همراه است.

جدول شماره (۷). توزیع تقاطعی همراه زندگی* تطابق بین فرهنگی و نتایج آزمون همبستگی

همراه زندگی	پایین	بالا	کل
تنها زندگی می‌کنم.	۱۶	۵	۲۱
با یک یا چند دانشجو زندگی می‌کنم.	۶۷	۵۹	۱۲۶
با همسر یا فرزند زندگی می‌کنم.	۳۶	۳۸	۷۴
با والدین زندگی می‌کنم.	۱۳	۳۱	۴۴
با اقوام زندگی می‌کنم.	۵	۱	۶
با دوستانی که در دانشگاه تهران نیستند، زندگی می‌کنم.	۶	۳	۹
ضریب وی کرامر	تعداد	معنی داری	
۰/۲۴۸	۲۸۰	$P < ۰/۰۱$	

۳-۲-۴. بررسی رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با نوع آشنایی قبلی آن‌ها با

کشور ایران

نوع آشنایی با ایران به‌عنوان یکی از متغیرهای مهم، مورد توجه پژوهشگر بود. شکل آشنایی در دسته‌های پنج‌گانه عدم آشنایی، سفرهای پیشین به ایران، آشنایی از طریق دوستان و آشنایان، داشتن دوره‌های تحصیلی قبلی در ایران، و آشنایی از طریق اینترنت بود. دانشجو در این پرسش باید تعیین می‌کرد که هر یک از این شیوه‌ها درباره او صادق است یا خیر. در کدگذاری تصنعی برای صدق هر حالت، کد «۱» و برای عدم صدق آن، کد «۰» در نظر گرفته شد. جدول شماره (۸) نتایج تحلیل همبستگی پیرسون را نشان می‌دهد.

جدول شماره (۸). نتایج آزمون همبستگی شیوه آشنایی و میزان تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱. تطابق بین فرهنگی					
۲. عدم آشنایی	۰/۰۰۱				
۳. سفرهای قبلی به ایران	۰/۰۳۴	-۰/۰۸۹			
۴. آشنایی از طریق دوستان و آشنایان	-۰/۱۱۶	-۰/۰۳۴	۰/۰۰۳		
۵. داشتن دوره‌های تحصیلی قبلی در ایران	۰/۰۲۷	-۰/۱۰۴	-۰/۰۸۷	-۰/۱۰۱	
۶. آشنایی از طریق اینترنت	-۰/۱۳۹*	-۰/۱۸۵**	-۰/۰۹۰	-۰/۰۷۸	-۰/۲۱۱**

براساس نتایج به دست آمده از آزمون پیرسون، آشنایی از طریق اینترنت با میزان تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی، رابطه منفی دارد ($R=0/139, P<0/05$). عدم آشنایی ($R=0/001, P>0/05$)، سفرهای قبلی به ایران ($R=0/034, P>0/05$)، آشنایی از طریق دوستان و آشنایان ($R=-0/116, P>0/05$) و داشتن دوره‌های تحصیلی قبلی در ایران ($R=0/027, P>0/05$) با میزان تطابق بین فرهنگی، رابطه معناداری نداشت.

۴-۲-۴. بررسی رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با ابعاد مختلف رضایت از تجربه

بین فرهنگی و زندگی در ایران

در این پژوهش، ابتدا برخی از مؤلفه‌های مرتبط با تجربه بین فرهنگی و زندگی در ایران از جمله «پذیرش در محیط دانشگاهی»، «پذیرش در محیط اجتماعی»، «احساس تحمیل عقاید و ارزش‌های فرهنگ میزبان»، «انتخاب آگاهانه ایران برای تحصیل»، «انگیزه بالا برای انتخاب ایران»، «تلاش برای افزایش آگاهی در مورد جامعه ایران» و همچنین، «رضایت کلی از زندگی در جامعه ایران»، بررسی شده‌اند. سپس، به بررسی رابطه این ابعاد با انطباق فرهنگی-اجتماعی دانشجویان خارجی دانشگاه تهران پرداخته‌ایم. نتایج تحلیل همبستگی ابعاد تجربه بین فرهنگی و تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی در جدول شماره (۹) قابل مشاهده است.

جدول شماره (۹). نتایج آزمون همبستگی ابعاد رضایت و میزان تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱. تطابق بین فرهنگی									
۲. محیط دانشگاهی	۰/۲۵۸**								
۳. محیط اجتماعی	۰/۳۰۱**	۰/۷۲۴**							
۴. تحمیل ارزش‌ها	۰/۰۶۹	۰/۰۸۳	۰/۱۳۳*						
۵. شناخت و آگاهی	۰/۲۹۳**	۰/۳۵۸**	۰/۳۷۶**	۰/۱۳۸*					
۶. انگیزه	۰/۲۷۵**	۰/۴۰۵**	۰/۴۰۸**	۰/۱۷۶**	۰/۷۹۵**				
۷. اولویت	۰/۳۱۹**	۰/۳۶۱**	۰/۳۷۷**	۰/۰۸۵	۰/۷۰۶**	۰/۷۵۲**			
۸. آگاهی از ویژگی‌ها	۰/۲۷۸**	۰/۳۴۷**	۰/۳۸۹**	۰/۰۵۴**	۰/۴۵۰**	۰/۵۴۶**	۰/۴۹۵**		
۹. رضایت از ایران	۰/۳۰۶**	۰/۴۵۰**	۰/۴۸۳**	۰/۱۷۹**	۰/۵۳۹**	۰/۶۳۲**	۰/۵۹۸**	۰/۵۴۹**	
۱۰. نمره کل	۰/۳۶۷**	۰/۶۴۷**	۰/۶۸۵**	۰/۳۲۹**	۰/۷۹۱**	۰/۸۵۴**	۰/۷۹۹**	۰/۶۸۳**	۰/۷۹۹**

نتایج تحلیل همبستگی به شیوه پیرسون نشان داد که تطابق بین فرهنگی با پذیرش در محیط دانشگاهی ($R=0/258, P<0/01$)، پذیرش در محیط اجتماعی ($R=0/301, P<0/01$)، انتخاب آگاهانه ($R=0/293, P<0/01$)، انتخاب با انگیزه ($R=0/275, P<0/01$)، اولویت دادن به ایران ($R=0/319, P<0/01$)، افزایش آگاهی در مورد فرهنگ ایران ($R=0/306, P<0/01$)، رضایت کلی از زندگی در ایران ($R=0/306, P<0/01$) رابطه مثبت و معناداری داشت. همچنین، همبستگی تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با نمره کل این مقیاس ($R=0/367, P<0/01$) مثبت و معنادار بود. آزادی (عدم تحمیل) ارزش ها و اعتقادات با میزان تطابق بین فرهنگی، ارتباط معناداری نداشت ($R=0/069, P>0/05$).

۳-۴. رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با ویژگی های جمعیت شناختی آنان
در گام بعدی، رابطه بین متغیرهای جمعیت شناختی و تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی مدنظر پژوهش بود. در این قسمت به طور خاص به بررسی ارتباط سه متغیر سن، جنس، و مقطع تحصیلی (به دلیل اهمیت آنها) پرداختیم. پیش از این در پیشینه پژوهش در مورد اهمیت این متغیرها در ارتباط با تطابق بین فرهنگی توضیح داده شد.

۳-۴-۱. بررسی رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با متغیر سن

جدول شماره (۱۰) میانگین نمره های تطابق بین فرهنگی را به تفکیک سن و نتایج آزمون همبستگی نشان می دهد. دسته بندی سن در این پژوهش به صورت زیر بود: زیر ۲۰ سال، ۲۰ تا ۲۵، ۲۶ تا ۳۰، ۳۱ تا ۳۵، ۳۶ تا ۴۰، ۴۱ تا ۴۵، ۴۶ تا ۵۰ و بالاتر از ۵۰.

جدول شماره (۱۰). میانگین نمره های تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی به تفکیک سن و نتایج آزمون همبستگی

سن	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
زیر ۲۰ سال	۳	۱۰۵/۶۳	۱۶/۱۱	۹۱	۱۲۲
۲۰ تا ۲۵	۵۳	۱۲۰/۸۲	۲۲/۱۶	۷۱	۱۷۱
۲۶ تا ۳۰	۱۰۹	۱۲۶/۹۳	۲۱/۸۸	۴۷	۱۷۴
۳۱ تا ۳۵	۷۷	۱۲۰/۴۸	۲۰/۹۷	۳۸	۱۲۰
۳۶ تا ۴۰	۲۷	۱۲۰/۵۵	۲۲/۴۱	۷۵	۱۵۸
۴۱ تا ۴۵	۴	۱۲۷/۶۳	۲۱/۷۲	۱۰۹	۱۵۷
۴۶ تا ۵۰	۸	۱۱۴/۸۹	۱۹/۹۰	۸۹	۱۳۹
ضریب همبستگی پیرسون	تعداد	معنی داری			
-۰/۰۴۲	۲۸۱	$P>0/05$			

نتایج تحلیل همبستگی نشان می‌دهد که بین سن و تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی، رابطه معناداری وجود ندارد ($R = -0/042, P > 0/05$). با نگاه به الگوی میانگین‌ها در سنین مختلف معلوم می‌شود که در دسته‌های مختلف سنی، میزان تطابق، روند افزایشی یا کاهشی چشمگیری را نشان نمی‌دهد. دسته سنی زیر ۲۰ سال، میانگین پایین‌تری را در تطابق بین فرهنگی گزارش کرده‌اند، با این حال، تعداد افراد در این دسته، تنها سه نفر است و نمی‌تواند در نتیجه همبستگی، اثر زیادی داشته باشد.

۲-۳-۴. بررسی رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با متغیر جنسیت

جنسیت در این پژوهش با کدهای ۱ برای مردان و ۲ برای زنان مشخص شد. با تغییر این کدها به «۱» برای مردان و «۰» برای زنان، به منظور ایجاد شرایط کدگذاری تصنعی، تحلیل همبستگی انجام شد. در جدول شماره (۱۱) می‌توان نتایج تحلیل همبستگی جنسیت و تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی را به همراه شاخص‌های توصیفی مشاهده کرد.

جدول شماره (۱۱). میانگین نمره‌های تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی به تفکیک جنسیت و نتایج آزمون همبستگی

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
مردان	۱۸۵	۱۲۱/۳۳	۲۲/۳۴	۳۸	۱۷۴
زنان	۹۴	۱۲۴/۹۱	۱۹/۹۹	۸۴	۱۷۱
ضریب همبستگی پیرسون	تعداد	معنی داری			
-۰/۰۷۸	۲۷۹	$P > 0/05$			

همان‌گونه که داده‌های جدول شماره (۱۱) نشان می‌دهد، بین جنسیت و تطابق بین فرهنگی، رابطه معناداری مشاهده نشد ($R = -0/078, P > 0/05$). میانگین تطابق بین فرهنگی در زنان، اندکی بالاتر است، اما این میزان نمی‌تواند به لحاظ آماری قابل توجه باشد و به همین دلیل، در تحلیل همبستگی، نبود رابطه مشاهده شد.

۳-۳-۴. بررسی رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با متغیر مقطع تحصیلی

دانشجویان شرکت‌کننده در این پژوهش در سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا مشغول تحصیل بوده‌اند. در جدول شماره (۱۲) می‌توان میانگین تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی را به تفکیک مقطع مشاهده کرد. همچنین، در این جدول، نتایج تحلیل همبستگی قابل مشاهده است.

جدول شماره (۱۲). میانگین نمره‌های تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی به تفکیک مقطع و نتایج آزمون همبستگی

مقطع	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
کارشناسی	۳۶	۱۱۴/۵۷	۲۳/۹۷	۷۱	۱۷۱
کارشناسی ارشد	۱۵۳	۱۲۵/۶۱	۲۱/۷۰	۳۸	۱۲۵
دکترا	۹۰	۱۲۱/۸۶	۲۰/۳۴	۷۵	۱۲۱
ضریب همبستگی اسپیرمن	تعداد	معناداری			
۰/۱۴۹	۲۷۹	$P < ۰/۰۵$			

در نخستین تحلیل، کدهای «۱» برای کارشناسی، «۲» برای ارشد و «۳» برای دکترا در نظر گرفته شد. ضریب همبستگی بین مقطع و تطابق بین فرهنگی، معنادار نبود ($P > ۰/۰۵$ ، $R = ۰/۰۵۲$). با مشاهده میانگین نمره تطابق بین فرهنگی، معلوم می‌شود که در دوران تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکترا) در مجموع نسبت به دوره کارشناسی، میزان بیشتری از سازگاری مشاهده می‌شود. به همین دلیل، در کدگذاری دوباره، دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا، یک کد دریافت کردند. ضریب همبستگی به دست آمده نشان می‌دهد که در مقاطع بالاتر، میزان تطابق بین فرهنگی بیشتری مشاهده می‌شود ($P < ۰/۰۵$ ، $R = ۰/۱۴۹$). اگرچه میزان این همبستگی کم بوده و تنها در سطح خطای کمتر از پنج صدم معنادار است.

۴-۳-۴. بررسی رابطه تطابق بین فرهنگی دانشجویان خارجی با متغیر کشور محل تولد

دانشجویان شرکت کننده در این پژوهش از مناطق جغرافیایی مختلفی از جهان، مهاجرت کرده بودند (برای مثال، امریکای شمالی، اقیانوسیه، افریقا، و...). برای پژوهشگر این پرسش مطرح بود که آیا منطقه زندگی و تولد می‌تواند با میزان تطابق بین فرهنگی رابطه داشته باشد یا خیر. جدول شماره (۱۳) توزیع تقاطعی منطقه محل تولد و میزان تطابق را نشان می‌دهد.

جدول شماره (۱۳). توزیع تقاطعی منطقه جغرافیایی محل تولد* تطابق بین فرهنگی و نتایج آزمون همبستگی

منطقه	پایین	بالا	کل
آمریکای شمالی و کانادا	۱	۰	۱
اروپای غربی	۷	۶	۱۳
اروپای شرقی	۴	۱	۵
آفریقا	۱	۱	۲

منطقه	پایین	بالا	کل
اقیانوسیه	۱	۰	۱
شرق و جنوب شرقی آسیا	۱۵	۵	۲۰
آمریکای لاتین	۱	۰	۱
هند، بنگلادش، پاکستان	۸	۱	۹
افغانستان	۳۱	۴۲	۷۳
خاورمیانه	۴۰	۴۵	۸۵
خارجی متولد ایران	۱۹	۲۸	۴۷
ضریب وی کرامر	تعداد	معنی داری	
۰/۲۷۲	۲۵۷	$P < ۰/۰۵$	

نتایج به دست آمده نشان می دهد که بین منطقه تولد و میزان تطابق بین فرهنگی، رابطه وجود دارد ($Cramer's V = ۰/۲۷۲, P < ۰/۰۵$)، هر چند این رابطه تنها در سطح خطای کمتر از پنج صدم معنادار است. با نگاهی به جدول تقاطعی معلوم می شود که در بین افرادی که از اروپای شرقی و غربی، امریکای شمالی، آسیای شرقی، و جنوب شرق، اقیانوسیه، هند، بنگلادش، و پاکستان مهاجرت کرده اند، گرایش به سوی تطابق، کمتر بوده است. در حالی که مهاجران از افغانستان، خاورمیانه، و متولدین ایران، میزان تطابق بالایی داشته اند.

بحث و نتیجه گیری

دانشجویان بین المللی در دوره تحصیل خود در کشور میزبان با شرایط جدیدی روبه رو می شوند که منجر به ایجاد شوک فرهنگی در آن ها می شود. در محیط دانشگاهی، از این شوک فرهنگی با عنوان شوک آکادمیک یاد می شود. با توجه به اهمیت جذب دانشجویان خارجی که یکی از عوامل ارتقای رتبه بین المللی دانشگاه است، لازم است که عوامل مؤثر بر انطباق بین فرهنگی آن ها که دوره شوک فرهنگی و آکادمیک را کاهش می دهد، شناسایی شوند. مقاله حاضر به بررسی برخی از عوامل مؤثر بر انطباق بین فرهنگی دانشجویان خارجی مشغول به تحصیل در دانشگاه تهران پرداخته است.

یکی از عوامل مؤثر بر افزایش انطباق بین فرهنگی، داشتن همراه در طول مدت تحصیل است. نتایج جدول شماره (۷) نشان می دهد که دانشجویانی که به همراه همسر، فرزندان، یا والدین خود زندگی می کنند، میزان تطابق فرهنگی اجتماعی بالاتری دارند. این مسئله در

ادبیات پژوهش نیز مطرح شده است. یکی از دلایل اساسی آن، این است که داشتن یک همراه تا اندازه زیادی می‌تواند اضطراب ناشی از شوک فرهنگی را کاهش دهد و به فرد در انطباق با محیط یاری رساند.

مدت اقامت در یک جامعه به دلایل مختلف می‌تواند در میزان انطباق تأثیر بگذارد. هرچه طول مدت اقامت افراد افزایش یابد، فرصت بیشتری برای شناخت فرهنگ و جامعه میزبان پیدا می‌کنند. این مؤلفه به‌طور خاص، هم در مفهوم شوک فرهنگی و هم در نظریه حساسیت‌های بین فرهنگی بنت مطرح شده است. براساس نظریه بنت، افزایش ارتباطات با جامعه میزبان در کاهش حساسیت‌های بین فرهنگی و افزایش انطباق افراد با آن جامعه مؤثر است (بنت^۱، ۱۹۸۶). البته گاهی ممکن است درعمل، افزایش ارتباطات و تعامل بیشتر با محیط، سبب آشنایی بیشتر با جنبه‌های منفی جامعه میزبان و در نتیجه افزایش حساسیت‌های بین فرهنگی شود. برای سنجش این مسئله، میزان تطابق دانشجویان و مدت اقامت آن‌ها در ایران را بررسی کردیم. نتایج جدول شماره (۵) نشان می‌دهد که با افزایش مدت اقامت در ایران، میزان انطباق فرهنگی - اجتماعی دانشجویان نیز بالا می‌رود؛ همان‌گونه که در جدول یادشده قابل مشاهده است، بیشترین میزان انطباق در گروهی از دانشجویان مشاهده می‌شود که چهار سال یا بیشتر در ایران اقامت داشته‌اند؛ بنابراین، فرضیه پژوهش براساس نظریه حساسیت‌های بین فرهنگی که معتقد به بالا رفتن انطباق بر اثر افزایش ارتباطات در یک دوه زمانی خاص است، تأیید می‌شود.

در بررسی ادبیات پژوهش مربوط به تطابق فرهنگی - اجتماعی برخی از عوامل به‌طور جداگانه تأثیر مثبتی بر انطباق دانشجویان داشتند که پذیرفته شدن در محیط اجتماعی و همچنین در محیط دانشگاه، انتخاب آگاهانه ایران به‌عنوان کشور محل تحصیل، و افزایش آگاهی در مورد فرهنگ ایران، از جمله این عوامل هستند. داده‌های جدول شماره (۹) نشان می‌دهد که میان همه این عوامل و تطابق اجتماعی-فرهنگی آنان رابطه وجود دارد. بی‌تردید پذیرفته شدن در محیط اجتماعی به‌طور عام و پذیرفته شدن در محیط دانشگاهی به‌طور خاص، از عواملی هستند که می‌توانند به‌گونه‌ای بالقوه اضطراب دانشجویان بین‌المللی را کاهش و روند تطابق آن‌ها را افزایش دهند. انتخاب آگاهانه ایران به این سبب اهمیت دارد که فرد از پیش از ورود، اطلاعاتی را در مورد جامعه کسب کرده است و با درجه کمتری از شوک

فرهنگی روبه‌رو می‌شود؛ بنابراین، میزان انطباق به‌گونه‌ای قابل‌توجه افزایش می‌یابد. از جمله عوامل مؤثر بر انطباق بین‌فرهنگی دانشجویان بین‌المللی، نزدیکی فرهنگی کشور محل تولد آن‌ها با کشور میزبان است. نتایج پژوهش براساس جدول شماره (۱۳) نشان می‌دهد که دانشجویانی که از کشورهای افغانستان و خاورمیانه آمده بودند، نسبت به دانشجویان سایر کشورها، میزان انطباق بیشتری داشته‌اند.

فصلنامه علمی پژوهشی

۱۵۶

دوره ۱۱، شماره ۳

پاییز ۱۳۹۷

پیاپی ۴۳

- بی، ارل (۱۳۹۰). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (مترجم: رضا فاضل). تهران: انتشارات سمت.
- گادیکانست، ویلیام. بی (۱۳۹۶). نظریه‌پردازی درباره ارتباطات میان‌فرهنگی (مترجم: حسن بشیر و همکاران). جلد ۲. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- Alavi, M., & Mansor, S. M. S. (2011). Categories of problems among international students in Universiti Teknologi Malaysia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 1581-1587. doi: 10.1016/j.sbspro.2011.10.307
- Anderson, L. E. (1994). A new look at an old construct: Cross-cultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 18(3), 293-328. doi: 10.1016/0147-1767(94)90035-3
- Bennett, M. J. (1986). A developmental approach to training for intercultural sensitivity. *International Journal of Intercultural Relations*, 10(2), 179-196. doi: 10.1016/0147-1767(86)90005-2
- Berry, J. W. (1975). An ecological approach to cross-cultural psychology. *Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie en haar Grensgebieden* 30(1), 51-84
- Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, (29), 697-712. doi:10.1016/j.ijintrel.2005.07.013
- David, K. H. (1971). Culture shock and the development of self-awareness. *Journal of contemporary Psychotherapy*, (4), 44-48. doi:10.1007/bf02110274
- Hammer, M. R., Wiseman, R. L., Rasmussen, J. L., & Brusckhe, J. C. (1998). A test of anxiety/uncertainty management theory: The intercultural adaptation context. *Communication Quarterly*, 46(3), 309-326. doi:10.1080/01463379809370104
- Jing Wang. (2008). A Study of Resiliency Characteristics in the Adjustment of International Graduate Students at American Universities. *Journal of Studies in International Education*, 13(1), 22-45. doi:10.1177/1028315307308139
- Koh, J. Y., & Bell, W. G. (1987). Korean Elders in the United States: Intergenerational Relations and Living Arrangements. *The Gerontologist*, 27(1), 66-71. doi:10.1093/geront/27.1.66
- Mahmood, H. (2014). *An Analysis of Acculturative Stress, Sociocultural Adaptation, and Satisfaction among International Students at a Non-Metropolitan University* (Published doctoral dissertation). Western Kentucky University, Bowling Green, Kentucky.
- Mustapha, S. M., Rahman, N. S. N. A., & Md.Yunus, M. (2010). Perceptions towards Classroom Participation: A Case Study of Malaysian Undergraduate Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 7, 113-121. doi:10.1016/j.sbspro.2010.10.017

- Oberg, K. (1960). Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments. *Practical Anthropology*, 7(4), 177–182. doi:10.1177/009182966000700405
- Pedersen, P. J. (2010). Assessing intercultural effectiveness outcomes in a year-long study abroad program. *International Journal of Intercultural Relations*, 34(1), 70–80. doi:10.1016/j.ijintrel.2009.09.003
- Poyrazli, S., Kavanaugh, P. R., Baker, A., & Al-Timimi, N. (2004). Social Support and Demographic Correlates of Acculturative Stress in International Students. *Journal of College Counseling*, 7(1), 73–82. doi:10.1002/j.2161-1882.2004.tb00261.x
- Rajapaksa, S., & Dundes, L. (2002). It's a long way home: International student adjustment to living in the United States. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 4(1), 15–28. doi:10.2190/5hcy-u2q9-kvgl-8m3k
- Savic, S. (2008). Coping with stress: The perspective of international students. *Art, Design & Communication in Higher Education*, 6, 145–158. doi:10.1386/adch.6.3.145_1
- Seo, S., & Koro-Ljungberg, M. (2005). A Hermeneutical Study of Older Korean Graduate Students' Experiences in American Higher Education: From Confucianism to Western Educational Values. *Journal of Studies in International Education*, 9(2), 164–187. doi:10.1177/1028315305274695
- Spicer, E. H. (1968). Acculturation. In *The International encyclopedia of the social science* (pp.21-25). New York: Macmillan.
- Triandis, H. C., Bontempo, R., Villareal, M. J., Asai, M., & Lucca, N. (1988). Individualism and collectivism: Cross-cultural perspectives on self-in-group relationships. *Journal of personality and Social Psychology*, 54(2), 323. doi:10.1037/0022-3514.54.2.323
- Ward, C., & Kennedy, A. (1993). Psychological and Socio-Cultural Adjustment during Cross-Cultural Transitions: A Comparison of Secondary Students Overseas and at Home. *International Journal of Psychology*, 28(2), 129–147. doi:10.1080/00207599308247181
- Ward, C., & Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 23(4), 659–677. doi:10.1016/s0147-1767(99)00014-0
- Ward, C., & Searle, W. (1991). The impact of value discrepancies and cultural identity on psychological and sociocultural adjustment of sojourners. *International Journal of Intercultural Relations*, 15(2), 209–224. doi:10.1016/0147-1767(91)90030-k
- Ward, C., Okura, Y., Kennedy, A., & Kojima, T. (1998). The U-Curve on trial: a longitudinal study of psychological and sociocultural adjustment during Cross-

Cultural transition. *International Journal of Intercultural Relations*, 22(3), 277-291. doi:10.1016/s0147-1767(98)00008-x

Westwood, M. J., & Barker, M. (1990). Academic achievement and social adaptation among international students: A comparison groups study of the peer-pairing program. *International Journal of Intercultural Relations*, 14(2), 251-263. doi:10.1016/0147-1767(90)90008-k

Wilson, G.P. (2011). *Fitting-In: Sociocultural Adaptation of International Graduate Students* Northeastern Educational Research Association conference proceedings.

Wilson, J. K. (2013). *Exploring the past, present and future of cultural competency research: The revision and expansion of the sociocultural adaptation construct* (Doctoral dissertation) . Victoria University, Wellington.

Winkelman, M. (1994). Cultural Shock and Adaptation. *Journal of Counseling & Development*, 73(2), 121-126. doi:10.1002/j.1556-6676.1994.tb01723.x

Zimmermann, S. (1995). Perceptions of intercultural communication competence and international student adaptation to an American campus. *Communication Education*, 44(4), 321-335. doi:10.1080/03634529509379022

